

Monika Jägerová

Srovnání postavy Arbace v operách *Artaserse* J. A. Hasseho a L. Vinciho

Bakalářská práce

vedoucí práce: Mgr. Marc Niubò, Ph.D.

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy

Praha 2013

Se zájmem jsem se seznámila s bakalářskou prací Moniky Jägerové, na níž je na první pohled patrná autorčina dobrá obeznámenost s problematikou opery seria 18. století i s hudebními prameny té doby, jazyková vybavenost a práce s poměrně velkým objemem odborné literatury.

Nesporným přínosem je také upozornění na dosud neznámý pramen – kompletní partituru Hasseho opery *Artaserse* uloženou v Archivu Českého rozhlasu.

Ráda bych proto, aby následující výtky nebyly považovány za odsouzení autorčiny práce, ale aby posloužily k zamyšlení a odstranění začátečnických nepřesností a chyb při psaní dalších textů.

Na začátek musím zmínit dozajista neúmyslnou chybu, totiž absenci číslování stránek, které do značné míry ztěžuje orientaci v celém svazku. Navíc avizovaná čísla stran v obsahu zcela neodpovídají (např. oddíl 5.2 nezačíná na s. 29, ale na s. 30). Při bedlivé výstupní kontrole by se jistě přišlo na oba problémy.

V úvodních kapitolách jsem také marně hledala jasné informace o datu a místě premiér obou oper. Dozvěděla jsem se, že se konaly dva týdny po sobě, ale jinak se s touto zásadní informací, která by měla hned na začátku zorientovat čtenáře, nakládá, jako by byla již dopředu známá. Jen z přípisu v partituře v kapitole 3.1.2. je zřejmé, že římská premiéra se odehrála v divadle „delle Dame“, datum však stále jasné není. Naopak je v kapitole 4.3. uvedeno přesné datum 14. června 1731 jako „velký úspěch opery“, ale proč a kde, to už se nedozvíme.

Autorka cituje z Metastasioových dopisů, a to v anglickém překladu od Charlese Burneyho. Vhodnější by však bylo uvést originální italský text (dopisy jsou dostupné i na internetu) nebo překlad do češtiny. Navíc by se slušelo uvést data citovaných dopisů.

Doporučuji také autorce zamyslet se v příští práci nad strukturou a obsahem jednotlivých oddílů. Zde se jí stává, že text v rámci jedné kapitoly „utíká“ od jejího názvu a počáteční tematiky. Uvedu tři příklady:

- Oddíl 5.1 – Stav bádání k tématu „párových oper“, který končí anekdotou o tabákovém bojkotu kostýmové zkoušky (možná souvisí s rivalitou autorů, párovými operami, ale rozhodně ne se stavem bádání).

- Úvod oddílu 7 s názvem „Srovnání role Arbace“ končí rozsáhlou charakteristikou árie da capo.

- Analytické kapitoly v celém oddílu 7 postrádají strukturu a přebíhání mezi rozбором dramatického textu a hudebních prvků znesnadňuje čtenářovu orientaci v problematice.

Analýza obou hudebních zpracování je velmi podrobná, podíváme-li se však na ni optikou názvu celé bakalářské práce, zdálo by se dostačující, kdyby se autorka omezila jen na shrnující pasáže, které obě zhudebnění porovnávají. Ze srovnání jednotlivých prvků mimochodem vyplývá, že nejcharakterističtější pro obě verze je práce s recitativy – benátská úprava vychází z nutnosti zaujmout publikum veřejného divadla a klade větší důraz na dramatickost a přitažlivost dějového spádu.

Ač by se mohlo zdát, že jde o nepodstatnou záležitost, neodpustím si zásadní výtku k jazykové a stylistické stránce celé práce. Následné příklady by se zde vůbec nemusely objevit, kdyby si autorka dala více práce s kritickým přečtením konečné verze textu nebo kdyby ho vidělo nakonec ještě nějaké nezúčastněné „bedlivé oko“.

Práce se vyznačuje značným množstvím překlepů, zapomenutých či chybějících zvrtných zájmen a předložek, nejednotností ve skloňování italských příjmení (včetně jména Vinciho – v názvu práce autorka skloňuje, v textu mnohdy ne) a vyšinutí z větné vazby – uvádím jen minimum případů:

- s. 11: Robert Torre ve svém článku *Operatic Twins and Musical Rivals: Two Settings of Artaserse (1730)*, kde předkládá možnost operního páru mezi oběma verzemi opery *Artaserse*.

- s. 14: ...že pramen nebyla primárně opsána...

- s. 30: Porovnávání oper v rámci „operního páru“ by mělo klást otázky, které se nebudou omezovat jen na hudební složku děl, ale budou se dotýkat i historických okolností jejich vzniku, důsledky vzniku, dobovým vkusem a podobně.

- s. 36: Většina árií je psána v da capo forma je typickou formou první třetiny 18. století v opeře seria.

Ad závěry a hodnocení:

5.2. – První odstavec „kritického zhodnocení teorie operních párů“, slíbeného v úvodu práce, se zabývá obecnými podmínkami, za kterých lze pracovat s touto teorií. Aniž bych měla nastudovanou literaturu, kterou autorka v rámci kapitoly 5 uvádí, jen z její stručné charakteristiky vyplývá, že řečené podmínky v ní jsou splněny. Teprve druhý odstavec této kapitoly obsahuje faktické a trefné zhodnocení vycházející z možné dobové praxe.

7 - Závěr práce popisuje předchozí kapitoly a odpovídá tak pojetí práce. Zároveň tím ovšem nepřímou přiznává odchýlení práce od jejího názvu. Ten slibuje „srovnání postavy Arbace“, k němuž však nedošlo. V důsledku vlastně pouze recitativy a árie této postavy vymezují objem pro analýzu, protože porovnání celých oper by neodpovídalo rozsahu bakalářské práce. Závěr pak srovnává jen obecné rozdíly v hudebním stylu obou autorů, nikoli zpracování zmíněné postavy. Chybí zde reflexe tématu vytyčeného v názvu – jméno „Arbace“ se v závěru neobjevuje ani jednou.

Navzdory výše uvedeným výtkám oceňuji přístup autorky k dané problematice a velmi pečlivou analýzu textu i hudebního zpracování vybraných částí oper. Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

PhDr. Lucie Maňourová, Ph.D.

V Praze, dne 28. srpna 2013